

Norden er vores vigtigste marked

AF KONSULENT MALTHE MUNKØE, CAND.SCIENT.POL., MA POLITICAL ECONOMY

RESUMÉ

De nordiske lande er hver for sig relativt små lande, og bliver derfor nogle gange overset i forhold til de store økonomier såsom USA og Tyskland, og de fremstormende nye vækstøkonomier i Fjernøsten.

Realiteten er imidlertid, at de nordiske lande som helhed udgør en betydelig økonomisk blok, der fortsat vil have meget stor betydning for Danmarks økonomiske fremtid. 21,3 pct. af den samlede danske eksport går til et nordisk land, mod 12,9 pct. til Tyskland, 9,9 pct. til USA og 7,5 pct. til de fire BRIK-lande, og dertil kommer en betydelig form for indirekte eksport igennem turisme, grænsehandel og andet økonomisk samkvem mellem Danmark og de andre nordiske lande.

De nordiske lande er hver for sig relativt små, men udgør tilsammen en stor økonomisk blok og Danmarks vigtigste eksportmarked

Norden vores vigtigste eksportmarked

Norden tegner sig således for lidt mere end en femtedel af de danske virksomheders samlede eksport, svarende til 213 mia. kr., jf. tabellen nedenfor. Til sammenligning modtager det næstvigtigste eksportmarked, Tyskland, kun 12,9 pct. af den samlede danske eksport, efterfulgt af USA med 9,9 pct. af den samlede eksport og Storbritannien med 8,1 pct. Ser man samlet på de fire såkaldte BRIK-lande (Brasilien, Rusland, Indien, Kina), der betragtes som de nye fremstormende vækstøkonomier, aftager de tilsammen 7,5 pct. af den samlede danske eksport. Norden er med andre ord det vigtigste marked for danske virksomheder, langt foran verdens største økonomier.

Det er nyttigt at sætte den samlede eksport (varer og services) i forhold til indbyggertallet for at se, hvor stærk tilstedeværelse danske eksportvirksomheder har på de pågældende markeder. Eksportmuligheder afhænger selvsagt af forbrugernes indkomstniveau, men det er alligevel nyttigt at konstatere, at eksporten til de nordiske lande målt per indbygger er knap 7 gange højere end eksporten til Tyskland og mere end 33 gange det beløb, vi eksporterer for til USA.

Vi eksporterer langt mere til Norden end til store økonomier som Tyskland, Storbritannien, USA og de nye vækstøkonomier, "BRIK-landene"

Samlet dansk eksport (varer og services), 2012

	Eksport, mia. kr.	Eksport per indbygger	Andel
Norden	212,7	10.626 kr.	21,3%
Tyskland	128,7	1.571 kr.	12,9%
USA	98,6	314 kr.	9,9%
Storbritannien	81,2	1.284 kr.	8,1%
BRIK-landene	73,376	25 kr.	7,5%

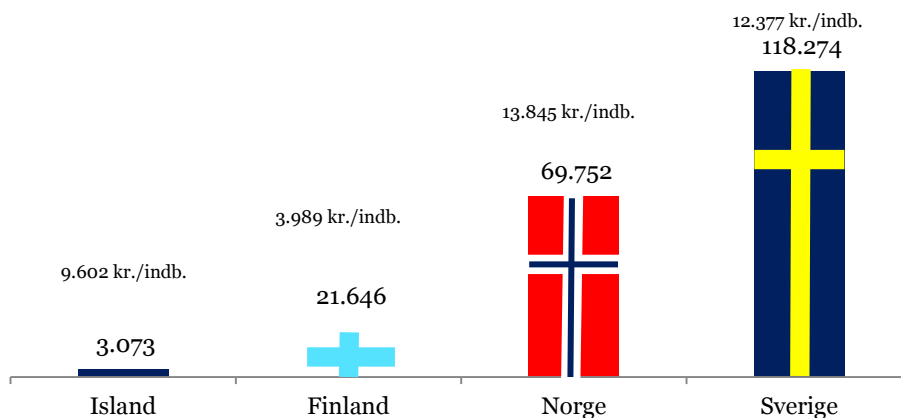
Kilde: Dansk Erhverv pba. IMF og Danmarks Statistik

Ser man specifikt på de fire nordiske lande er Sverige vores vigtigste eksportmarked med en dansk eksport på 118,3 mia. kr. i 2012 efterfulgt af en eksport til Norge på 69,8 mia. kr. Derimod er den danske eksport til Finland relativt beskedne 21,6 mia. kr. Eksporten på 3 mia. kr. til Island er relativt stor, når man tager landets indbyggertal i betragtning.

Sætter man generelt eksporten i forhold til indbyggertal er det tydeligt, at danske virksomheder har godt fat i de svenske, norske og islandske markeder, men slet ikke i

samme grad har etableret sig på det finske marked. Dog er danske virksomheders eksport til Finland målt per indbygger mere en dobbelt så stor som eksporten til de to vigtige eksportdestinationer Tyskland og Storbritannien.

Eksport til de fire nordiske lande, mio. kr., 2012

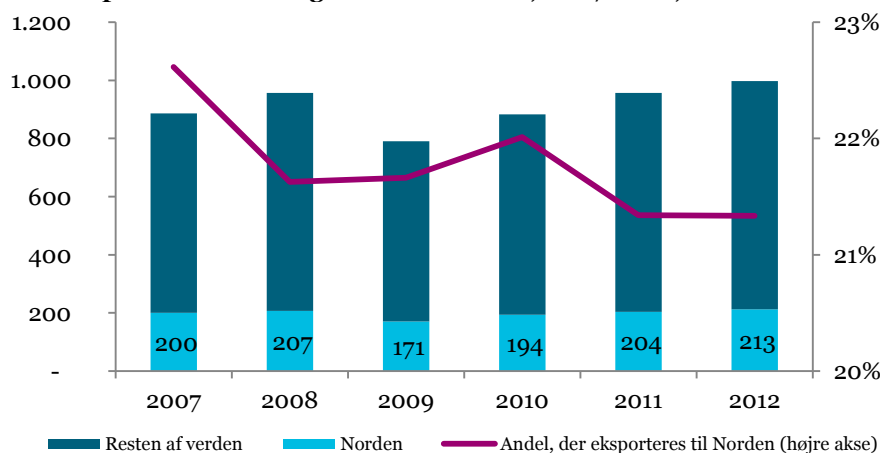

Dansk erhvervsliv har ikke så godt fat i det finske marked – men eksporterer alligevel betydeligt mere end dobbelt så meget per indbygger som til fx Tyskland

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

Betragter man de senere års økonomiske udvikling har den danske eksport naturligt nok mærket konsekvenserne af finanskrisen og de efterfølgende års lavkonjunktur. Efter et dårligt 2009 har dansk eksport dog genfundet formen og været med til at holde hånden under dansk økonomi med fremgang de efterfølgende år. Dette gælder både på verdensplan og i Norden, hvortil den samlede eksport er vokset fra ca. 171 mia. kr. i 2009 til 213 mia. kr. i 2012. Selvom der kan anes en svagt faldende tendens i forhold til andelen af Danmarks samlede eksport, der går til et nordisk land, er andelen fortsat meget høj, hvilket næppe vil ændre sig markant indenfor den overskuelige fremtid.

Dansk eksport til Norden og resten af verden, 2007-2012, mia. kr.

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

Den danske eksport til de andre nordiske lande er sammensat af et væld af produkter og tjenester. Vareeksporten udgør 65 pct. af den samlede eksport på 213 mia. kr. Eksporten af tjenesteydelser af forskellig karakter udgør tilsvarende omkring en tredjedel af de danske virksomheders eksport til andre nordiske lande.

Som opsummeret i den nedenstående tabel udgør transporttjenester den vigtigste eksportkategori på 31 mia. kr. Det afspejler blandt andet de store danske rederier og vognmænd, der spiller en afgørende rolle i forhold til at understøtte eksportaktiviteter i de andre nordiske lande. Andre vigtige eksportgrupper indbefatter blandt andet maskiner og transportmidler, bearbejdede varer, mineral, brændsels- og smørestoffer hvilket i høj grad vil sige olie og gas fra Nordsøen, halvfabrikata, tjenester og landbrugsprodukter. Udover denne traditionelle eksport bør man desuden være opmærksom på det ikke ubetydelige indirekte salg, som bl.a. sker via etablerede enheder såsom datterselskaber i udlandet, til turister fra de nordiske lande mv., jf. s. 5.

Vareeksporten udgør 65 pct. af en samlet eksport på 213 mia. kr.

Samlet dansk eksport til Norden, 2012

	Mia. kr.
Transporttjenester	31,3
Maskiner og transportmidler	29,1
Andre bearbejdede varer	27,0
Mineral, brændsels- og smørestoffer	25,6
Bearbejdede varer hovedsagelig halvfabrikata	25,1
Andre tjenester	20,0
Næringsmidler og dyr	16,8
Rejser	15,5
Farmaceutiske produkter	8,0
Datatjenester	4,8
Råstoffer undt. brændsel	3,4
Kemikalier og kemiske produkter	2,1
Kommunikationstjenester	2,0
Drikkevarer og tobak	1,3

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

Norden er EU's 5. største økonomi

Norden har ikke været én samlet politisk enhed siden 1523, men det er alligevel i eksport-henseender nyttigt at betragte det som helhed. Forbrugernes præferencer er i mange tilfælde relativt ens, og er man først til stede eller har etableret eksportsalg i et nordisk land er det ofte forholdsvis nemt at ekspandere.

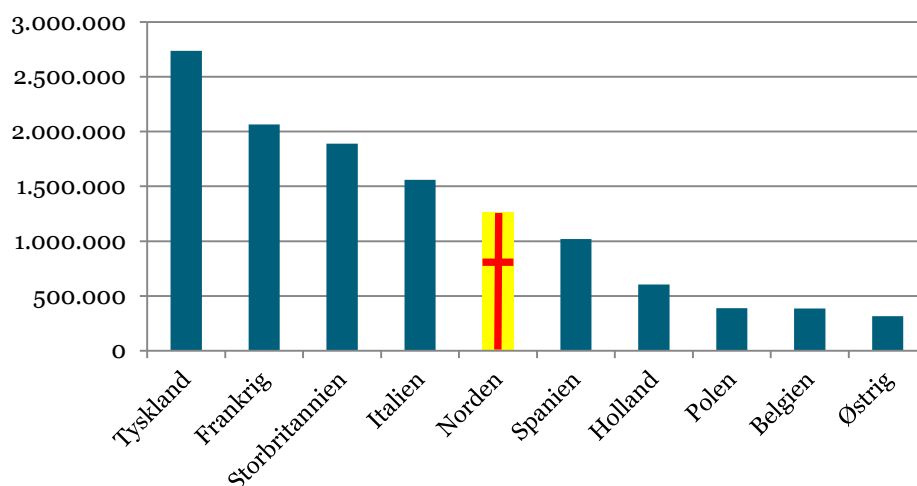
Arbejdsmarkedsmodellerne og samfundsindretning, mentalitet og kultur i øvrigt er relativt ens, hvilket gør det lettere for virksomheder at udvide en forretning, der har fungeret i ét nordisk land, til de andre. Mange internationale virksomheder opererer eksempelvis med et nordisk hovedkvarter, typisk i København eller Stockholm, og mange kæder eller større virksomheder har etableret sig i hele Norden som et samlet marked, i erkendelse af disse ensartetheder.

De nordiske lande udgør tilsammen EU's femtestørste økonomi og verdens 12. største

Faktisk kan de nordiske lande (inkl. Danmark) tilsammen betragtes som EU's 5. største økonomi, Europas 6. største og verdens 12. største økonomi med et BNP, der udgør 10 pct. af det amerikanske og godt 50 pct. af det tyske. Denne økonomiske størrelsesorden bliver let skjult, når man betragter de nordiske lande som enkeltstående stater. Det er

dog ikke overraskende, at en så relativt stor samlet økonomisk faktor som Norden tilsammen udgør, har stor betydning for vores eksport.

Nordens og udvalgte EU-medlemsstaters BNP, 2012, mio. euro

Kilde: Eurostat

Gode muligheder for organisk vækst

Mens eurozonen og især Sydeuropa endnu lidet under en dobbelt statsgældskrise og økonomisk krise har de nordiske lande formået at fastholde nogle efter omstændighederne pæne vækstrater. I 2012 oplevede Sverige en vækst lidt over Tysklands – der ofte fremhæves som et land, der har formået at reformere økonomien og undgå krisen – og Island og Norge havde endnu højere vækstrater. Der er naturligvis ingen garanti for, at dette mønster bliver ved, men indtil videre kan danske virksomheder i hvert fald glæde sig over, at det alt andet lige er nemmere at opnå vækst i eksporten, når de markeder, man er til stede på, også vokser.

Det diskuteres for øjeblikket, om boligpriserne i Norge og Sverige står overfor en væsentlig nedjustering, og om det vil påvirke den danske eksport negativt. Generelt skal der dog en relativt stor prisjustering til, før det kan forventes at få en tydelig effekt på dansk eksport.

Relativt høj vækst i Norden giver gode muligheder for eksportvækst

Økonomisk vækst, pct.

	2012	2013 (forventet*)
Norge	2,9	1,9
Island	1,4	1,7
Sverige	0,9	1,1
Tyskland	0,7	0,5
Storbritannien	0,3	1,3
Danmark	-0,4	0,3
EU	-0,4	0,0
Eurozonen	-0,7	-0,4
Finland	-0,8	-0,6

Kilde: Dansk Erhverv pba. Eurostat

* Eurostat/EU Kommissionens forecasts

Mange typer eksport til Norden

Traditionelt foregår eksport ved, at en virksomhed i ét land sælger varer til kunder i et andet land, det være sig andre virksomheder, direkte til forbrugerne eller offentlige myndigheder, organisationer og lignende. Den klassiske samhandel er dog ikke den eneste form for økonomisk samkvem med udlandet, der kan give indtægter til Danmark. Når udlændinge tager til Danmark og bruger penge som turister, eller indkøber varer i danske forretninger, giver det reelt samme gevinst som den traditionelle eksport. Ligeledes har danske virksomheder etableret sig på de andre nordiske markeder, og en del af deres aktiviteter skaber samtidig jobs og indtjening til de danske hovedkvarterer, moderselskaber og lignende.

Dansk erhvervsliv nyder godt af de andre nordiske lande også i forhold til alternative former for eksport. I turismesektoren var det i 2012 hver tiende overnatning, der var bestilt af personer fra et andet nordisk land, jf. tabellen nedenfor.

Antal overnatninger i 2012

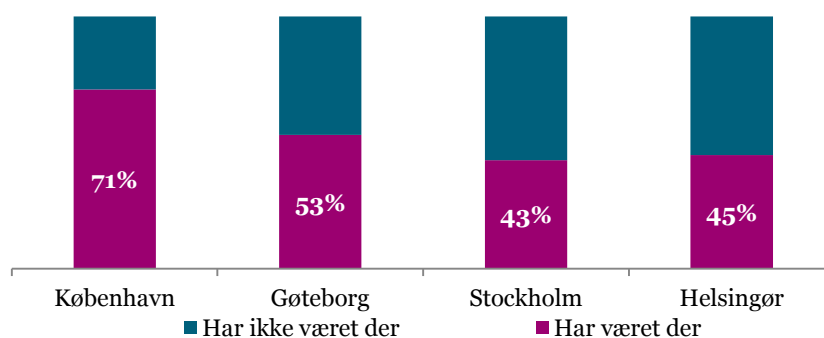
Finland	Island	Norge	Sverige	I alt	Norden
214.389	40.213	2.412.063	1.793.575	44.747.923	4.460.240

Kilde: Danmarks Statistik

Dertil kommer en betydelig endagsturisme fra nordmænd, der tager færgen til Hirtshals eller Frederikshavn for at købe billigt ind, og først og fremmest svenskere fra Sydsverige, der tager en smuttur til København eller Helsingør. Eksempelvis anslås det, at en fjerdedel af svenskernes ølforbrug er dækket af køb i Danmark¹

Nærheden til København giver svenskere i Sydsverige mulighed for at nyde godt af en international storby med de mange forskellige tilbud, det fører med sig af kulturliv, natteliv, cafeliv og byliv i øvrigt. Faktisk er det 71 pct. af personerne i Sydsverige, der har været i København indenfor de seneste 12 måneder, mens kun 43 pct. havde været i Stockholm i dette tidsrum. Selvom dette ikke tæller som eksport i officielle opgørelser fungerer det på samme måde ved, at danske virksomheder får mulighed for at sælge deres varer til de svenske og norske forbrugere. På trods af at det ikke tæller som traditionel eksport er det direkte salg til udlændinge ligeså afhængig af frihandel, så varekøb kan foretages frit, og stiller ofte krav til virksomheder om eksempelvis markedsføring i udlandet og særlige tilbud målrettet udenlandske kundegrupper.

Andel af sydsvenskerne, der har været i den pågældende by indenfor de seneste 12 måneder

Kilde: Interresearch for Dansk Erhverv, december 2011

Anm.: Sydsvenskere er defineret som personer, der bor indenfor en radius af 100 km fra Malmø

Udover det klassiske salg af varer og tjenesteydelser finder der også et indirekte eksportsalg sted igennem turisme, grænsehandel og e-handel

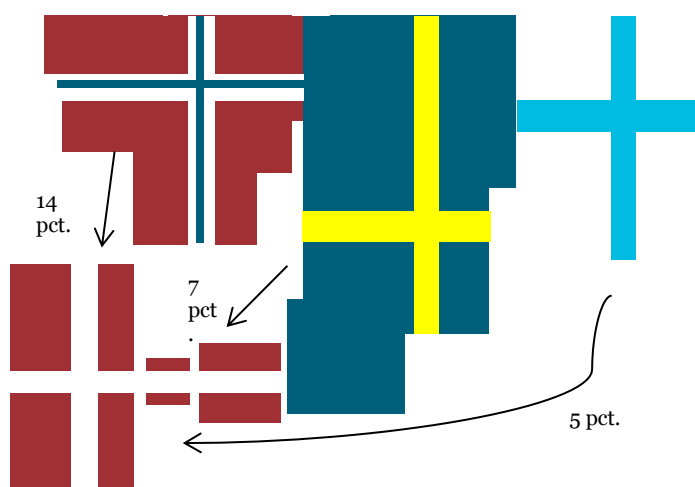
Hver tiende overnatning var bestilt af personer fra et andet nordisk land

De nordiske lande er hver for sig relativt små, men udgør tilsammen en stor økonomisk blok og Danmarks vigtigste eksportmarked

Med udviklingen af internetteknologi har danske virksomheder fået en ny kanal til at eksportere til nordiske kunder gennem e-handel. Fremkomsten af internethandel har åbnet for nye salgsmuligheder, men indebærer omvendt også, at forbrugere nu kun er et klik væk fra forhandlere fra helt andre lande end de traditionelle samhandelspartnere, hvis varer findes på butikkernes hylder. På den ene side er det altså en ny udfordring for danske virksomheder i detailhandlen at kunne fremstå relevante for nordiske e-handlende kunder, og på den anden side en mulighed for at etablere et direkte salg til lande, man ikke umiddelbart har nogen egentlig direkte tilstedeværelse i.

Den danske detailhandel har relativt godt fat i det norske e-marked, idet 14 pct. af de norske forbrugere, som har foretaget e-handelskøb på udenlandske sider, heriblandt har købt ind i en dansk webbutik, jf. nedenstående figur. Derimod er det kun 7 pct. af de svenskere, der har købt ind på udenlandske e-handelsbutikker, der har foretaget køb på danske sites. Dette afspejler formentlig, at det er noget lettere for nordmænd end svenskere at læse en hjemmeside, som er på dansk, såvel som det forhold, at Sverige er et noget større land, og der derfor oftere vil være svenske hjemmesider, der udbyder det produkt, man søger.

Andel, der har købt varer i danske netbutikker af de, der har e-handlet i udlandet i 2012

Danske e-handelsvirksomheder har godt fat i det norske marked, men ikke så godt tag i det svenske

Kilde: Postnord, 'E-handel i Norden 2013' s.46. Der er ikke tal for Island

Udover det klassiske eksportsalg af varer og tjenesteydelser til kunder i et andet land, og salget til borgere fra et andet land, som kommer til Danmark, finder der også et betydeligt salg sted ved, at danske virksomheder etablerer sig på markedet i et andet land, og sælger igennem datterselskaber eller lignende selskabskonstruktioner.

Selvom dette ikke er traditionel eksport og mange af de jobs og den indtjening, der skabes i danskejede udenlandske selskaber, bliver i det pågældende land, vil der typisk blive oprettet forskellige koncern-funktioner i det danske selskab, fx back office

funktioner. Herigennem giver det et positivt bidrag til samfundsøkonomien, når danske virksomheder etablerer sig i udlandet.

Danske virksomheder har etableret 2.341 datterselskaber i et andet nordisk land. Derved er 20 pct. af de datterselskaber, danske firmaer har oprettet, baseret i et andet nordisk land, og beskæftiger tilsammen 137.000 personer. Der er således tale om en forholdsvis betydelig ekstra gevinst igennem dansk erhvervslivs aktiviteter i Norden.

Danske firmaers datterselskaber i udlandet, 2011

	Datterselskaber	Ansatte
På verdensplan	11.485	1.267.434
Finland	335	27.409
Island	23	1.636
Norge	780	36.226
Sverige	1.203	71.944

Kilde: Danmarks Statistik

Danske virksomheder har etableret 2.341 datterselskaber i Norden, der tilsammen beskæftiger 137.000 personer

Der er mange måder, danske selskaber kan etablere en tilstedeværelse i et udenlandsk marked på. Oprettelsen af datterselskaber er én, som mange virksomheder har benyttet sig af. Andre beror i stedet på eksempelvis direkte salg eller finder en samarbejdspartner i det pågældende land.

Eftersom de nordiske lande på mange måder, ikke mindst sprogligt, kulturelt og i indretningen af samfundets og arbejdsmarkedets institutioner, ligner hinanden, er det ofte relativt let for et dansk selskab at ekspandere i Norden. Derfor fungerer det nordiske marked ofte som et naturligt første skridt i retning af at oprette eksportsalg. Af denne grund er eksporten til Norden også af afgørende betydning for, at virksomheder kan etablere den samlede 'fødekæde' fra at være en rent dansk funderet virksomhed til at få internationalt udsyn og aktiviteter.

▾ OM DENNE UDGAVE

"Norden er vores vigtigste marked" er 2. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2014. Redaktionen er afsluttet den 7. januar.

▾ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv er Dansk Erhvervs analysepublikation, der sætter fokus på aktuelle problemstillinger og giver baggrund og perspektiv på samfundsmæssige problemstillinger. Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling.

Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig kildeangivelse og med henvisning til Dansk Erhverv.

▾ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▾ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▾ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til international chef Kristoffer Klebak på kri@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6516.

▾ REDAKTION

Analysechef Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; cheføkonom Michael H.J. Stæhr, Ph.D., cand. scient. oecon.; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol.; konsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA, MA og økonom Andreas Kildegaard Pedersen, cand. polit.

▾ NOTER

ⁱ TV2 Nyhederne, 17. marts 2013: Svenskerne klar til at grænsehandle i Danmark.
<http://nyhederne.tv2.dk/article.php/id-65844183:svenskerne-klar-til-at-gr%C3%A6nsehandle-i-danmark.html>